

นักดนตรีหญิงร็อก กับมุสลิมอนุรักษ์นิยม อินโดนีเซีย: กรณีวง Voice of Baceprot จากชวาตะวันตก

Female Rock Musicians and
Indonesian Conservative Muslims:
Case of "Voice of Baceprot" from West Java

นิชดา ประภารัตน์

บทคัดย่อ

ความสำเร็จเป็นที่นิยมของวง Voice of Baceprot เป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะได้เปิดเผยให้เห็นพลวัตล่าสุดของความสัมพันธ์ระหว่างศาสนาอิสลามกับวัฒนธรรมสมัยนิยมในสังคมอินโดนีเซียร่วมสมัย บทความชิ้นนี้ได้ย้อนกลับไปทบทวนท่าทีของกลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมต่อวัฒนธรรมสมัยนิยมตั้งแต่ยุคระเบียบใหม่จนถึงปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับความเคลื่อนไหวร่วมสมัยของกลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมและความคิดของวง Voice of Baceprot ที่แสดงออกผ่านบทสัมภาษณ์และบทเพลง กระทั่งนำไปสู่ข้อเสนอที่ว่า วัฒนธรรมสมัยนิยมมีการสนทนากับความเคลื่อนไหวของกลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมเสมอมาตั้งแต่ยุคระเบียบใหม่จนถึงปัจจุบัน กรณีของวง Voice of Baceprot ทำให้เห็นว่า แม้สังคมอินโดนีเซียร่วมสมัยจะเกิดปรากฏการณ์ไต่ระดับสูงขึ้นของความคิดอิสลามนิยม แต่การที่วง Voice of Baceprot ยังคงยืนหยัดและแสดงจุดยืนในความเชื่อเรื่องสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียม ขณะเดียวกันยังคงยืนยันตนเองต่อสาธารณะว่ายังคงดำรงตนในกรอบของศาสนา และการได้รับกระแสตอบรับเชิงบวกมากขึ้นในสังคมอินโดนีเซีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อวงประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ เป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงความแข็งแกร่งของสังคมอินโดนีเซียโดยรวม ซึ่งมีลักษณะพหุนิยมและมีขันติธรรมต่อการดำรงอยู่ร่วมกันของผู้คนที่หลากหลาย รวมทั้งยังเป็นสังคมที่ไม่ปิดกั้นและเปิดรับกับกระแสโลกอยู่ตลอดเวลา

Abstract

The success and popularity the “Voice of Baceprot” band received is an extremely interesting phenomenon since it has revealed the latest dynamics in the relationship between Islam and popular culture in contemporary Indonesian society. This article revisits the conservative Muslim stance on popular culture from the modern Muslim world to the present by paying special attention to contemporary movement of conservative Muslims and the ideas of this female rockband expressed through interviews and songs. Eventually, it led to a proposal that popular culture has always had a dialogue with the movement of conservative Muslims, from modern Muslim world to the present. The Voice of Baceprot case shows that, although contemporary Indonesian society has experienced a rise in Islamic thought, the band continues to stand up and stand in its belief in rights, liberty, and equality. At the same time, the band still publicly asserts that it still keeps its existence within Islamic framework and receiving more positive feedback in Indonesian society-especially, that when the band has achieved international success. This is a demonstration of Indonesian society's strength as a whole - characterized by pluralism and tolerance towards the coexistence of diverse people, as well as of being a society that is always open to world trends.

บทนำ

อิสลามกับวัฒนธรรมสมัยนิยมอินโดนีเซียถือเป็นประเด็นทางวิชาการที่สำคัญเสมอมาในแวดวงที่ศึกษาศาสนาและสังคมอินโดนีเซียตั้งแต่ในยุคระเบียบใหม่ และหลังยุคระเบียบใหม่การศึกษาวัฒนธรรมสมัยนิยมก็ยิ่งสำคัญมากขึ้นเนื่องจากกลุ่มพลังทางศาสนาได้รับการปลดปล่อย พร้อม ๆ กับที่เสรีภาพในการแสดงออกและเสรีภาพของสื่อได้รับการยอมรับภายใต้กระบวนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตย นับแต่นั้นเป็นต้นมาถึงในยุคโซเซียลมีเดีย วงการวัฒนธรรมสมัยนิยมก็ยิ่งขยายตัวมากขึ้น จนการเข้ามาปะทะกันระหว่างวัฒนธรรมสมัยนิยมกับกระแสอิสลามอนุรักษ์นิยมก็ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัดเช่นกัน

บทความชิ้นนี้ต้องการศึกษาพลวัตของอิสลาม

กับวัฒนธรรมสมัยนิยมอินโดนีเซีย โดยพิจารณาจากวง Voice of Baceprot ซึ่งเป็นวงร็อกที่เป็นปรากฏการณ์ร่วมสมัยระดับนานาชาติ วงดนตรีวงนี้ถูกกล่าวถึงอย่างมากในโซเซียลมีเดียทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมไปถึงในสังคมไทยเองก็เริ่มเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น เพราะวง Voice of Baceprot เป็นวงที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวจนเป็นที่น่าจดจำ เช่น หญิงสาวมุสลิมสวมใส่ฮิญาบเล่นเพลงร็อก และแนวเพลงของพวกเธอที่เป็นการเรียกร้องความเท่าเทียมกันในแก๊งค์ในแก๊งค์ต่าง ๆ ทำให้ Voice of Baceprot เริ่มมีฐานแฟนคลับและองค์กรต่าง ๆ ให้การสนับสนุนอยู่ตลอด การศึกษาวง Voice of Baceprot อาจสามารถทำให้เข้าใจพลวัตของการอยู่ยกระหว่างมุสลิมอนุรักษ์นิยมกับวัฒนธรรมสมัยนิยมของอินโดนีเซียมากขึ้น

มุสลิมอนุรักษ์นิยมกับวัฒนธรรมสมัยนิยมอินโดนีเซียจากยุคระเบียบใหม่ถึงยุคปฏิรูป

การย้อนกลับไปพิจารณาท่าทีของกลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมต่อวัฒนธรรมสมัยนิยมอินโดนีเซียตั้งแต่ยุคระเบียบใหม่จนถึงยุคปฏิรูป¹ จะเห็นพลวัตของอิสลามและวัฒนธรรมสมัยนิยมหลายประการ วัฒนธรรมสมัยนิยมในอินโดนีเซียเติบโตอย่างมากในยุคระเบียบใหม่ เนื่องจากก่อนหน้านี้รัฐบาลยุคซูการ์โนยังคงมีข้อจำกัดในการรับอิทธิพลจากโลกตะวันตก แต่ในยุคระเบียบใหม่ของรัฐบาลซูฮาร์โตได้ปรับเปลี่ยนนโยบายให้มีความเป็นสากลทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น ได้แก่ การเปิดรับสินค้า ความก้าวหน้า และความทันสมัยจากโลกตะวันตก อีกทั้งยังมุ่งเน้นพัฒนาเศรษฐกิจเป็นอย่างสูง การที่รัฐบาลซูฮาร์โตกลับมากระชับความสัมพันธ์กับตะวันตกอีกครั้ง ทำให้ได้รับความช่วยเหลือจากต่างประเทศจำนวนมาก รวมถึงมีการรับวัฒนธรรมสมัยนิยม เช่น สื่อบันเทิงต่าง ๆ จากโลกตะวันตก มีการเพิ่มขึ้นของสื่อโทรทัศน์ สื่อมวลชน นิตยสารวัยรุ่น นวนิยาย และหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น ตลอดจนแนวเพลงต่าง ๆ อย่างแนวเพลงตะวันตกที่เคยถูกจำกัดการเผยแพร่และสั่งให้นักดนตรีให้ดัดแปลงเพลงเหล่านี้ในยุคก่อนหน้านี้ ก็กลับมาได้รับความนิยมในยุคระเบียบใหม่ด้วยเช่นกัน (Hariyadi, 2010)

ช่วงทศวรรษ 1970-1980 รัฐบาลซูฮาร์โตยังเปิดกว้างให้สามารถนำแนวเพลงต่าง ๆ รวมถึงเพลงร็อคมาปรับรูปแบบพื้นฟูใหม่ ทำให้เริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้น มีการจัดคอนเสิร์ตในบางพื้นที่ของประเทศ คุณภาพของดนตรีและนักร้องมีทิศทางที่ดีขึ้น (Hidayat, 2018) ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1980-1990 เริ่มเกิดกระแสฟื้นฟูอิสลามในกลุ่มโลกมุสลิม กระแสดังกล่าวส่งผลต่อประเทศอินโดนีเซียโดยตรง กลุ่มองค์กรมุสลิมที่เคยถูกลดบทบาททางสังคม

และการเมืองในช่วงต้นยุคระเบียบใหม่ได้กลับมามีบทบาทอีกครั้งหนึ่ง มุสลิมอินโดนีเซียเคร่งครัดศาสนามากขึ้น และเพื่อที่จะยังคงความนิยมของตนเอาไว้ รัฐบาลซูฮาร์โตในช่วงปลายได้มีการปรับตัวโดยแสดงให้เห็นว่าให้ความสำคัญกับศาสนาอิสลามมากขึ้น เช่น มีการสร้างมัสยิด สร้างธนาคารอิสลาม สร้างโรงเรียนศาสนาและให้เด็กหญิงสวมฮิญาบไปโรงเรียน เน้นย้ำการถือศีลอดช่วงรอมฎอน รวมถึงการอำนวยความสะดวกให้มุสลิมอินโดนีเซียไปประกอบพิธีฮัจญ์ที่มักกะฮ์ แสดงถึงการที่รัฐบาลเริ่มโอนอ่อนให้กับกระแสอิสลามนิยมมากยิ่งขึ้น (Hefner, 1993)

ภายใต้กระแสการฟื้นฟูอิสลามที่คึกคักในสังคม วัฒนธรรมสมัยนิยมเริ่มถูกตั้งคำถาม และตกเป็นเป้าของการวิพากษ์วิจารณ์จากมุมของอิสลามนิยม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดในช่วงท้ายของยุคระเบียบใหม่คือ องค์กรนักศึกษามุสลิมอนุรักษ์นิยมที่มีบทบาทสำคัญในการต่อต้านวัฒนธรรมสมัยนิยมในช่วงยุคระเบียบใหม่อย่างสหภาพปฏิบัติการนักศึกษามุสลิมชาวอินโดนีเซีย (Kesatuan Aksi Mahasiswa Muslim Indonesia: KAMMI) องค์กรนี้มักออกมาพูดถึงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ถือว่าเหมาะสมกับมุสลิม เช่น เรื่องการแต่งตัวผู้หญิงมุสลิมที่ควรสวมใส่ฮิญาบ แต่งกายให้สุภาพ โดยให้เหตุผลว่าหากแต่งตัวไม่เหมาะสมถือว่ายังเข้าใจหลักศาสนาอิสลามอย่างไม่ถูกต้อง ส่วนภาพยนตร์และละครต่าง ๆ ที่มีการผสมผสานระหว่างศาสนากับผี แม้ว่าจะได้รับความนิยมอย่างมาก แต่ก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงจากองค์กรดังกล่าวเช่นกัน ทั้งยังมีการกดดันสถานีโทรทัศน์ให้ยุติการผลิตสื่อดังกล่าว รวมไปถึงนักเคลื่อนไหวทางศาสนาก็หลีกเลี่ยงการไปห้างสรรพสินค้าหรือสนับสนุนสินค้าจากตะวันตก เช่น KFC McDonald's เพลง และภาพยนตร์ต่าง ๆ (Nef-Saluz, 2007)

หลังจากสิ้นสุดยุคระเบียบใหม่เข้าสู่ยุคปฏิรูปประเทศอินโดนีเซียเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตย เปิดกว้างในด้านสิทธิและเสรีภาพการแสดงออก สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบันเทิงต่าง ๆ เป็นอิสระมากยิ่งขึ้นและจุดประกายให้วัฒนธรรมสมัยนิยมเฟื่องฟูอย่างไรก็ตาม รัฐอินโดนีเซียในช่วงการเปลี่ยนผ่านยังอ่อนแอกระทั่งไม่อาจควบคุมองค์กรทางสังคมที่เคลื่อนไหวกันอย่างคึกคักในช่วงนั้นได้ กลุ่มองค์กรมุสลิมอนุรักษ์นิยมหลากหลายกลุ่มก็เคลื่อนไหวในวิถีทางแตกต่างกันออกไป หนึ่งในนั้นคือการพุ่งเป้าโจมตีวัฒนธรรม กลุ่มเคลื่อนไหวที่เป็นเป้าหมายของสื่อมวลชนและสาธารณชนมากในช่วงดังกล่าว คือ Front Pembela Islam (FPI) องค์กรมุสลิมซึ่งก่อตั้งในปี 1998 ที่กรุงจาการ์ตา โดยความหมายของชื่อกลุ่มคือผู้พิทักษ์ชั้นแนวหน้าศาสนาของอัลลอฮ์หรือของอิสลาม และในวันที่ 17 สิงหาคม 1998 ณ จังหวัดบันเติน ประเทศอินโดนีเซีย นำโดย Habib Muhammad Rizieq Shihab ผู้มีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นผู้พิทักษ์ศาสนา Front Pembela Islam ประสบความสำเร็จในการแสดงตนในพื้นที่สาธารณะ กลุ่มองค์กรทางศาสนาเหล่านี้จึงมักทำตัวเหมือนเป็นตำรวจศาสนาที่ไปบุกทำลายห้องบ่อนการพนัน หรือผับต่าง ๆ รวมถึงในกรณีดังอย่างการประท้วงต่อต้านเลดี้ กาก้า และจูเลีย เปเรซ (Facal, 2018)

ในกรณีของเลดี้ กาก้า (Lady Gaga) กระแสการคัดค้านทำให้มีการยกเลิกคอนเสิร์ตของเธอในอินโดนีเซีย แม้ว่าจะขายตั๋วไปมากกว่า 50,000 ใบแล้วก็ตาม เพราะตำรวจชาวอินโดนีเซียปฏิเสธที่จะออกใบอนุญาตจัดคอนเสิร์ตให้ เนื่องจากกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยของสังคม หลังจากที่ถูกกลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมได้ออกมาคัดค้านการแสดงของเธอ ด้วยเหตุผลว่าไม่เหมาะสมต่อประชาชนและ

อาจจะส่งผลกระทบต่อหลักศาสนาอิสลาม ทั้งยังมีการข่มขู่จะสกัดกั้นเลดี้ กาก้า ที่สนามบิน และห้ามไม่ให้ลงจากเครื่องบิน ผู้จัดการจึงตัดสินใจยกเลิกการเล่นคอนเสิร์ตครั้งนี้เพื่อความปลอดภัย (BBC News, 2012) และเลดี้ กาก้า ก็กลายเป็นประเด็นโต้เถียงระหว่างผู้ที่มองว่าเธอเป็นสัญลักษณ์ของอิสรภาพกับผู้ที่มองว่าเธอเป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้าย และการที่กลุ่ม Front Pembela Islam สามารถขับไล่เธอออกจากอินโดนีเซียสำเร็จแสดงให้เห็นว่าการคุกคามด้วยความรุนแรงสามารถบรรลุผลได้ (Aljazeera, 2012) ส่วนกรณีของจูเลีย เปเรซ (Julia Perez) หรือ จูเป เป็นที่รู้จักกันดีในฐานะนักร้องสาวดังดุด นักแสดง และนักธุรกิจ ที่มีการแสดงบนเวทีหรือมิวสิกวิดีโอด้วยภาพลักษณ์เซ็กซี่ ใส่เสื้อผ้าน้อยชิ้น จึงทำให้เธอต้องปะทะคารมกับกลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมในอินโดนีเซียอยู่บ่อยครั้ง การแสดงออกของเธอมักตกเป็นเป้าโจมตีได้ง่าย เพราะทั้งเนื้อร้อง ท่าเต้น มักถูกวิจารณ์ว่าไม่เหมาะสมและขัดกับหลักศาสนา (กรรณิการ์ ฑิณแก้ว และ ทิวพร จันทรแก้ว, 2013)

ท่ามกลางการวิพากษ์วิจารณ์และต่อต้านจากกลุ่มอนุรักษ์นิยม วัฒนธรรมสมัยนิยมก็ยังคงเป็นที่สนใจและมีอิทธิพลต่อคนในสังคมอินโดนีเซีย เช่น ในด้านการเมือง มีนักการเมืองจำนวนมากพยายามสร้างภาพลักษณ์ที่น่าดึงดูดและดูทันสมัยก้าวหน้าให้กับตัวเอง เพื่อให้ดึงดูดคะแนนนิยมจากประชาชนในการเลือกตั้ง เช่น บางพรรคการเมืองได้จ้างนักดนตรีที่มีชื่อเสียงเพื่อทำอัลบั้มเพลงที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งและดึงดูดผู้คนให้สนใจมากยิ่งขึ้น ด้านผู้ผลิตวัฒนธรรมสมัยนิยมก็มีกลุ่มเยาวชนเป็นเป้าหมายหลักทางการตลาดของพวกเขา เนื่องจากอิทธิพลสมัยนิยมอย่างเพลง ภาพยนตร์ โฆษณาต่าง ๆ ก็มักจะรับมาจาก

วัฒนธรรมตะวันตกซึ่งเป็นที่ยอมรับของเยาวชนเป็นอย่างมาก ดังนั้นการเจาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเยาวชนก็สามารถสร้างกำไรได้ไม่น้อย และทำให้วัฒนธรรมสมัยนิยมในสังคมอินโดนีเซียเติบโตและพัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว (Hariyadi & Dalhar, 2014) และด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ก็สร้างความตื่นตระหนกทางศีลธรรมให้แก่กลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมที่มองว่าวัฒนธรรมสมัยนิยมเป็นเรื่องผิดศีลธรรมและคุกคามต่อค่านิยมของอิสลาม (Hariyadi, 2010) ดังนั้นจึงเกิดประเด็นที่ขัดแย้งกันเสมอมา อย่างกรณีของวง Voice of Baceprot ในปัจจุบัน

Voice of Baceprot

วง Voice of Baceprot เริ่มก่อตั้งตั้งแต่ปี 2014 ที่มาของชื่อวงเป็นการเล่นคำผสมผสานกันระหว่างภาษาอังกฤษและภาษาซุนดา คำว่า “Baceprot” มาจากภาษาซุนดาที่แปลว่าเสียงดังโหวกเหวกเนื่องจากวงใช้แนวเพลงเมทัลที่มีเสียงตะเบ็งร้องและทำนองดนตรีที่กระแทกกระทั้น จึงเป็นที่มาของชื่อวงดังกล่าว (Puspafirdausi, 2021) สมาชิกทั้งสามลองร่วมเล่นดนตรีและทำเพลงกับอาบาร์เอร์ซา (Abah Erza) ครูดนตรีที่ได้ผันตัวมาเป็นผู้จัดการวงและสอนกีตาร์ กลอง และเบส ให้กับสมาชิกแต่ละคน (Arta, 2017) โดยสมาชิกของวงเป็นผู้หญิงทั้งสามคน ได้แก่ มาร์ชา (นักร้องหลักและมือกีตาร์) ซิตี (มือกลอง) และวิติ (มือเบส) ทั้งสามเกิดในปี 2000 ในเมืองการูต และนับถือศาสนาอิสลามเหมือนกัน

มาร์ชา มีชื่อเต็มว่า ฟิริดดา มาร์ชา คูร์เนีย (Firda Marsha kurnia) อยู่ตำแหน่งนักร้องและมือกีตาร์ของวง แนวเพลงที่ชอบคือฮิปปอปและเมทัล เธอชอบถ่ายทอดความรู้สึกผ่านบทเพลง

แสดงความยึดมั่นในจุดยืนว่าอิญาบไม่ใช่อุปสรรคในการแสดงออก (Sembiring, 2021) ส่วน ซิตี ตำแหน่งมือกลอง มีชื่อเต็มว่า อูซึ ซิตี อิชยา (Eusi Siti Aisyah) เธอเลือกเล่นกลอง โดยให้เหตุผลว่าสำหรับเธอแล้วการตีกลองเปรียบเหมือนการทำงานร่วมกันของร่างกายทั้งมือและเท้า มีการสร้างจังหวะลึลลาท่างต่าง ๆ และทำเสียงไปด้วยกัน เธอชอบเสียงดังเพราะมันสามารถปลุกจิตวิญญาณของเธอได้ โดยความสามารถทางดนตรีของเธอได้รับการฝึกฝนมาตั้งแต่สมัยมัธยมต้นที่โรงเรียน เธอเคยเรียนทักษะการตีกลองกับ อันดิยัน โกรุต (Andyan Gorust) มือกลองของวงร็อคเมทัล Deadsquad และตอนนี้ได้เรียนรู้ทักษะดนตรีอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เพียงแค่แนวเพลงเมทัลเท่านั้นกับ กุสตี เฮนตี (Gusti henty) มือกลองวงร็อค GiGi (Fidya, 2021) สมาชิกอีกคนหนึ่งชื่อว่า วิติ ชื่อเต็มคือ วิติ ระห์มาวาตี (Widi Rahmawati) ตำแหน่งมือเบส เธอเริ่มคุ้นเคยกับเบสตั้งแต่ก่อตั้งวง Voice of Baceprot ถนัดเล่นเบสและมีเทคนิคการเล่นเบสที่ว่องไวและดูชำนาญ เธอให้ความเห็นว่าสำหรับเธอแล้วเบสเปรียบเสมือนเพื่อนคนแรกๆที่ไว้ใจได้ ยิ่งลองเล่นและได้ยินเสียงของเบสก็ยิ่งชอบเพราะมันสร้างความมั่นใจให้กับเธอ และเบสก็เป็นเหตุผลที่ทำให้เธอรู้สึกชื่นชมชีวิตตัวเอง (Puspafirdausi, 2021)

เมืองการูตที่ทั้งสามคนเกิดและเติบโตเป็นเมืองเล็ก ๆ ในเขตชวาตะวันตกที่ยังคงมีมุสลิมอนุรักษ์นิยมอาศัยอยู่มาก แต่ละคนอยู่ต่างหมู่บ้านกัน วิติอาศัยอยู่ในหมู่บ้านซิเกรค (Cigerek) และลิตีอยู่หมู่บ้านบูกิต ดิปา (Bukit Dipa) ในขณะที่มาร์ชาอยู่ห่างไกลที่สุดคือหมู่บ้านปาชีร์ ปอกอร์ (Pasir Pogor) เขตบันจาร์วาลิง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เป็นเนินเขาและต้องใช้เวลาอย่างน้อยสองชั่วโมงจากหมู่บ้านเพื่อไปยังใจกลางเมืองการูต (Prasetyo,

2017) พวกเขาเติบโตขึ้นมาในสภาพแวดล้อมทางศาสนา ต้องประสบกับความท้าทายมากมายจากทัศนคติที่แตกต่าง ด้วยความหลงใหลที่มีกับเพลงร็อกอย่างต่อเนื่องทำให้พวกเขาต้องการเรียกร้องความยุติธรรมในสังคมโดยนำประเด็นทางสังคมต่าง ๆ ที่พบเจอมาถ่ายทอดเป็นบทเพลง แต่ในช่วงวัย 14 ปี ยังไม่มีกำลังทรัพย์มากนักที่จะใช้เครื่องดนตรีแบบมาตรฐานได้ จึงมีการนำเครื่องดนตรีในโรงเรียนมาประยุกต์ใช้ให้ใกล้เคียงกับดนตรีร็อกมากที่สุด เริ่มจากวีดีโอ หัดเล่นเบสจากสี่สายบนของกีตาร์โปร่ง ส่วนซิติ เริ่มฝึกกลองชุดจากการนำเอากลองขนาดเล็กใหญ่ในวงโยธวาทิตมาประกอบให้คล้ายกลองชุด และมาร์ชา หัดร้องเพลง แร็ป เล่นกีตาร์โดยใช้เข็มขัดติดกาวกับบอดี้กีตาร์ต่างสาย (จิรวิญญา สมเทพ, 2564) ทั้งสามคนฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่องโดยมีครูเฮอร์ซาคคอยช่วยฝึกฝน

การแสดงแรกของพวกเขोजัดขึ้นที่โรงเรียนในช่วงจบการศึกษาของรุ่นพี่ ครูอาวุโสผู้เคร่งครัดในศาสนารู้สึกไม่ประทับใจและให้ความเห็นเกี่ยวกับดนตรีนี้ว่า “มันแปลกอยู่เหมือนกันกับภาพของกลุ่มเด็กสาวคลุมฮิญาบที่ลุกขึ้นมาเล่นเพลงเมทัล รวมทั้งการแสดงที่ตะโกนเสียงดังดูไม่เหมาะสม” (Lamnidae, 2017) และมีการเปรียบเทียบกับเด็กมุสลิมทั่วไปในชุมชนว่าเด็ก ๆ จะนิยมเพลงเกี่ยวกับศาสนาที่เป็นแนวป๊อปมากกว่าแนวเมทัลที่มีเสียงดังรบกวน แต่แฟนเพลงของวง Voice of Baceprot ก็ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ฉันว่ามันก็ไม่น่าจะผิดอะไรนะมันเป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชน หากว่าเด็กสาวชาวมุสลิมมีความสามารถในการตีกลองหรือเล่นกีตาร์ ทำไมถึงต้องห้ามไม่ให้พวกเขาเล่นล่ะ?” (Lamnidae, 2017) อย่างไรก็ตาม ด้วยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่พวกเขาอาศัยอยู่ยังคงมีกลุ่ม

มุสลิมอนุรักษนิยมที่เคร่งครัดต่อหลักศาสนา ทำให้การแสดงในช่วงแรกยังคงได้รับการต่อต้าน (Arta, 2017) รวมไปถึงครอบครัวของพวกเขาเองที่ต่อต้านช่วงแรก เพราะกลัวถูกเพื่อนบ้านมองว่าไม่ดีและผิดต่อหลักศาสนา อย่างสมาชิกในครอบครัวของซิติ เช่นเตเต้ พี่สาวของเธอ ได้ต่อว่าครูอาร์ซาย่าโกรธเคืองที่ทำให้ครอบครัวเธอรู้สึกละอายใจต่อเพื่อนบ้าน ซิติยังเคยถูกขังในห้องน้ำ เพื่อไม่ต้องไปซ้อมแต่เธอก็ออกมาได้ ช่วงแรก ๆ สมาชิกทุกคนในวงได้รับผลกระทบจากครอบครัวกันหมด เพราะไม่มีใครเห็นด้วยกับการกระทำเหล่านี้ (Kuniati, 2021) แต่สมาชิกทั้งหมดก็ไม่หยุดยั้งความพยายามที่จะเล่นดนตรีเพื่อเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพ ดังบทสัมภาษณ์ของซิติที่กล่าวว่า “ฉันรู้สึกเหมือนได้ค้นพบโลกใหม่ ดนตรีช่วยชีวิตฉัน ความสัมพันธ์ในวัยรุ่นถูกทำลายลงจริง ๆ และฉันก็เป็นอิสระจากความสับสนของวัยรุ่น แก๊งมอเตอร์ไซด์ ฟรีเซ็กส์ ยาเสพติด และต่อสู้” (BBC News, 2017)

จุดที่ทำให้ Voice of Baceprot เริ่มเป็นที่รู้จักแก่สาธารณชนมากยิ่งขึ้น คือในช่วงปี 2017 ที่วงได้คัฟเวอร์เพลงจากวงอย่าง Rage Against the Machine, Slipknot, System of a Down และ Pearl Jam เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์จนได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้นและเป็นไวรัลอย่างรวดเร็ว (Gordon, 2021) แม้ว่าจะยังคงมีผู้คนวิพากษ์วิจารณ์จำนวนมาก แต่ขณะเดียวกันก็เริ่มมีผู้สนับสนุนมากยิ่งขึ้นเช่นกัน ในครอบครัวของสมาชิกเองที่ช่วงแรกต่อต้าน แต่หลัง ๆ เริ่มเข้าใจและก็ให้การสนับสนุนมากขึ้นเช่นกัน เพราะวง Voice of Baceprot ได้ออกสื่อโทรทัศน์และเริ่มเป็นที่สนใจ พวกเขาได้เปิดวิดีโอการแสดงให้ครอบครัวดู แม้ว่าพวกเขาจะไม่ได้มีท่าที่ตื่นเต้น แต่ก็รู้สึกได้ถึงความรักและความภาคภูมิใจ จึงทำให้สมาชิกของวงรู้สึกมีกำลังใจมากขึ้นที่จะเผชิญหน้า

อันที่จริงแล้วเคยมีการจ้างงานวง Voice of Baceprot
ให้ไปแสดงงานที่เมืองซาบาห์ ประเทศมาเลเซีย
โดยมีเงื่อนไขว่าต้องถอดฮิญาบออก
ซึ่งพวกเธอปฏิเสธในทันที โดยมาร์ชากล่าวว่า
“เราต้องการแสดงผลงานต่อไปโดยไม่ขัดต่อการะหน้าที่
ในฐานะสตรีมุสลิม”

กับการต่อต้านและการถูกกล่าวหาในแง่ลบ เช่น ประเด็นเรื่องการแต่งกายโดยสวมฮิญาบต่างๆ ที่เล่นดนตรีประเภทนี้ สมาชิกของวงอย่างมาร์ชาได้กล่าวว่า “สำหรับฉันเมทัลก็เป็นแค่ชื่อประเภทดนตรี และการสวมใส่ฮิญาบก็หมายความว่าพวกเรายังคงเชื่อและปฏิบัติตามหลักศาสนาอยู่ ดังนั้นกระแสด้านลบต่าง ๆ ไม่อาจปิดกั้นแรงศรัทธาของพวกเราได้” (จริญญา สมเทพ, 2564)

ช่วงเวลาต่อมาชื่อเสียงของวง Voice of Baceprot กลายเป็นกระแสขึ้นมาตามลำดับ แต่เป้าประสงค์หลักของวงไม่เพียงแค่ต้องการสร้างความบันเทิงเท่านั้น แต่ต้องการหลุดพ้นออกจากกรอบทัศนคติความเชื่อเดิม ๆ บางประการโดยถ่ายทอดผ่านบทเพลงในอัลบั้มหลักชื่อว่า Voice of Baceprot Shoebox Sessions ประกอบไปด้วยเพลง “School Revolution” (ปฏิวัติโรงเรียน) “Perempuan Merdeka Seutuhnya” (หญิงผู้มีอิสรภาพโดยสมบูรณ์) และ Kentut RUUP (Merdeka itu kentut) (ผายลม RUUP (เสรีภาพคือผายลม)) ซึ่งเป็นอัลบั้มเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างมาก โดยเฉพาะเพลง “School Revolution”

ของวงที่ได้สะท้อนปัญหาของระบบการศึกษา กลายเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างมากจากกลุ่มนักเรียนที่รู้สึกว่าคุณเองมีประสบการณ์ร่วม เพลงนี้มียอดวิวเพิ่มขึ้นถึงหลักล้าน ในเวลาต่อมาไม่นานมีผู้ติดตามเพิ่มขึ้นราวแสนคน และวงยังเปิดช่องทางการเข้าถึงเพลงในหลากหลายแอปพลิเคชัน เช่น YouTube, Spotify และ Deezer ซึ่งเป็นปัจจัยที่สร้างกำไรให้กับวงด้วย ทั้งยังได้รับเชิญให้ออกสื่อโทรทัศน์รายการวาไรตี้ต่าง ๆ มากมาย เช่น Kompas TV, DAHSYAT และ CNN (Westerman, 2017)

จนในช่วงปี 2018 วง Voice of Baceprot ประสบความสำเร็จเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติมากยิ่งขึ้นจากการที่ได้เซ็นสัญญากับบริษัทตัวแทนของ Amity Asia ในกรุงจาการ์ตา อินโดนีเซีย และเปิดตัวซิงเกิ้ลแรกอย่างเพลง “School Revolution” ซึ่งเป็นเพลงเดิมของวงโดยได้นำมาปรับเปลี่ยนบางส่วนใหม่ ด้วยความช่วยเหลือจากสเตฟานซานโตโซ โปรดิวเซอร์ชื่อดัง (Peters, 2021) ทำให้ภายหลังจากการเปิดตัวเพลงก็ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายท่วมท้น มีการเสนอซื้อลิขสิทธิ์เพลงยอดเยี่ยมและได้รับการสนับสนุนจากองค์กร

ที่ไม่แสวงหาผลกำไรระหว่างประเทศ อย่างกองทุนมะลาละห์ (Malala)² (Bhwana, 2020) Voice of Baceprot ยังเป็นประเด็นถกเถียงและกล่าวถึงในสื่อระดับโลกที่มีชื่อเสียง เช่น The New York Times, BBC, The Guardian, NPR (องค์กรสื่อข่าวของอเมริกา), DW (สื่อกระจายเสียงระหว่างประเทศของเยอรมนี) (VoB, 2021) และสิ่งที่ตอกย้ำความสำเร็จที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ วง Voice of Baceprot ประกาศทัวร์ยุโรปครั้งแรก ทัวร์นี้มีชื่อว่า “Fight Dream Believe European Tour 2021” จัดขึ้นใน 8 เมืองของยุโรปทั้งในเนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ฝรั่งเศส และสวิตเซอร์แลนด์ ระหว่าง 28 พฤศจิกายน - 10 ธันวาคม 2021 อันเป็นส่วนหนึ่งของการโปรโมทซิงเกิ้ลล่าสุด “God, Allow Me (Please) to Play Music” ซึ่งออกในเดือนสิงหาคม และได้แสดงที่ Les Trans Musicales 2021 ในเมืองแรนส์ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในเทศกาลดนตรีที่มีชื่อเสียงและดำเนินมายาวนานที่สุดในฝรั่งเศส อีกหนึ่งความภาคภูมิใจของสมาชิกวง Voice of Baceprot คือการได้รับคำเชิญในงาน Wacken Open Air ระหว่าง 4-6 สิงหาคม 2022 ณ เมืองเซิลส์วิก-โฮลชไตน์ (Coconuts Jakarta, 2021) ซึ่งเป็นเทศกาลดนตรีเยอรมันขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงที่โด่งดังที่สุดของร็อกและเมทัล โดยมีนักดนตรีร็อกและเมทัลที่ได้รับความนิยมสูงอย่าง Slipknot, Limp Bizkit และ Judas Priest อยู่ในรายชื่อการแสดงดนตรี และวงดนตรีชาวอินโดนีเซียมีเพียงแค่ห้าวงเท่านั้นที่ได้รับเชิญไปที่เวทีแห่งนี้ (Thee, 2021)

เพลง “God, Allow Me (Please) to Play Music” ที่เป็นเพลงล่าสุดของวงได้ปล่อยมิวสิกวิดีโอในช่วงใกล้เคียงกับวันเด็กหญิงสากล ในเทศกาล Women of the World (WOW) ที่จัดโดยมูลนิธิ Women of the World³ ตัวแทนจากมูลนิธิ

ได้กล่าวถึง Voice of Baceprot ว่า “วงเด็กผู้หญิงอย่าง Voice of Baceprot มีประวัติมายาวนานในการสร้างดนตรีที่ทำทลายและทำลายบรรทัดฐานทางเพศ พวกเธอเป็นตัวแทนของคนหนุ่มสาวที่ต่อต้านความเหลื่อมล้ำทางเพศและการเหยียดเชื้อชาติในวงการเพลง” (Mäenpää, 2021)

ไม่เพียงเท่านั้นพวกเธอยังได้รับคำชมจากรองผู้ว่าราชการของเมืองการูต เฮลมี บุดิมาน (Helmi Budiman) และนายซานเดียกา ซาลาฮุดดีน อุโน (Sandiaga Salahuddin Uno) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ที่โพสต์แสดงความยินดีผ่านโซเชียลมีเดียว่า วง Voice of Baceprot เป็นวงที่มีศักยภาพโดยได้ไปแสดงใน 8 เมืองของ 4 ประเทศในยุโรป เริ่มตั้งแต่เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ฝรั่งเศส และสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศอินโดนีเซียให้พัฒนาเติบโตมากยิ่งขึ้น (Diglogs, 2021) แม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ระดับสูงจากสภาอิสลามที่แม้จะเห็นว่าการเล่นดนตรีเมทัลของสมาชิกวงจะดูต่างไปจากจารีตเดิมในชุมชนอนุรักษ์นิยม แต่เขาก็ไม่ได้รู้สึกว่าเป็นการทำลายคุณค่าของศาสนา ทั้งยังมองว่าเป็น “ส่วนหนึ่งของความคิดสร้างสรรค์ของเยาวชน” (Lamnidae, 2017) จากกระแสที่พลิกกลับมาดีขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้วงยังคงยืนยันที่จะแสดงและทำเพลงต่อไป เพื่อเคลื่อนไหวประเด็นรอบกายในสังคม

การได้รับกระแสดอรับเชิงบวกในวงกว้างมากขึ้นตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับนานาชาติ ไม่เพียงสะท้อนพัฒนาการของวง Voice of Baceprot แต่ยังสะท้อนพื้นฐานของสังคมอินโดนีเซีย การดำรงตนของอินโดนีเซียท่ามกลางกระแสโลก ตลอดจนพลวัตระหว่างวัฒนธรรมสมัยนิยมกับกระแสอิสลามอย่างมีนัยสำคัญ

การวิพากษ์สังคมในเพลงของ Voice of Baceprot

วง Voice of Baceprot มีจุดยืนที่มั่นคงในการแสดงออกและเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของสตรีมุสลิม อินโดนีเซียผ่านเสียงเพลงของพวกเขา มาร์ซา หนึ่งในสมาชิกของวง เผยให้เห็นความคิดของเธอที่มีต่อสังคม และความต้องการอยากเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมสมัยนิยมให้มีความทันสมัยและก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นผ่านการให้สัมภาษณ์ว่า “การสวมฮิญาบ ไม่ควรจะเป็นข้อจำกัดในการทำตามความฝันให้เป็นความจริง กับการเป็น นักดนตรีเฮฟวี่ ฉันคิดว่าเราควรสนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศ เพราะฉันเองกำลังพยายามทำผลงาน สร้างสรรค์ ขณะเดียวกันก็ไม่ได้ละทิ้งหน้าที่ในฐานะหญิงมุสลิมคนหนึ่งเช่นเดียวกัน” (ผู้จัดการออนไลน์, 2564)

จากจุดยืนนี้ พวกเขาได้เรียกร้องสิทธิและเสรีภาพผ่านเสียงเพลงเป็นหลัก โดยบทเพลงจะมีทั้งจากวงของตัวเองและการคัฟเวอร์เพลงจากวงที่มีชื่อเสียงอื่น ๆ เช่น เพลง “Testify” ของ RATM เพลง “I-E-A-I-A-I-O” ของ System of a Down เพลง “I Wear My Skin” ของ One Minute Silence และเพลง “Before I Forget” ของวง Slipknot (Revolver, 2021) เนื้อเพลงเหล่านี้สื่อให้เห็นความเป็นมาและภาพลักษณ์ของวงตลอดเส้นทางการเริ่มต้นเข้าสู่การเป็นนักดนตรี ส่วนเพลงของวงเองก็เช่นเพลง “School Revolution” เพลง “Perempuan Merdeka Seutuhnya” เพลง “Kentut RUUP (Merdeka itu kentut)” และเพลง “God, Allow Me (Please) to Play Music” โดยแต่ละเพลงมีความหมายและจุดประสงค์ที่ต้องการแสดงออกแตกต่างกันไป ดังจะกล่าวถึงต่อไป

เพลง School Revolution (ปฏวัติโรงเรียน)

Sekolah pagi pasti ragaku ini berlari	โรงเรียนยามเช้าร่างกายฉันต้องวิ่ง
Paksa mimpi yang tak satupun ku mengerti	ยึดเยียดความฝันที่ฉันไม่เข้าใจแม้แต่ฝัน
Terlempar kepala dipaksa pintar	เขวี้ยงหัวไปแล้วกดดันให้ฉลาด
Terdampar moral digoda binger	ลอยล่องศีลธรรมมอมเมาวันวาย
Don't try to judge us now	อย่าด่วนตัดสินเรา
Don't try to judge us now	อย่าด่วนตัดสินเรา
Don't try to judge us now	อย่าด่วนตัดสินเรา
Don't try to judge us now	อย่าด่วนตัดสินเรา
Di balik tembok isi kepala seakan digembok	หลังกำแพงมันสมองราวกับถูกล็อค
Selaksa dogma ditimpa hingga bongkok	หลักการนับพันพรั่งพรูจนต้องโค้งค้ำ
Bila teriak merdeka bersiaplah ditabok	
atau dikatakan	หากตะโกนเสรีภาพเตรียมตัวโดนฟาดหรือถูกดุด่าได้เลย
And my soul is empty	และจิตวิญญาณของฉันก็ว่างเปล่า
And my dream was dying	และความฝันของฉันกำลังจะมอดดับ
My soul fall in the dark side	จิตวิญญาณของฉันตกอยู่ในด้านมืด
And I lose my life (lose my life)	และชีวิตฉันมลายหายสิ้น (ชีวิตฉันมลายหายสิ้น)

Di sana dijuluki penjara paling indah
 Tapi tak berikan bukti apa-apa
 Hanya seabruk aturan yang tak pernah
 diterapkan
 Menyisakan sejarah yang telah terlupakan
 Don't try to judge us now
 Don't try to judge us now
 Don't try to judge us now
 Don't try to judge us now
 Banyak orang hanya beradu persepsi
 Saling tindas dengan alasan visi dan misi
 Korban mimpi yang akhirnya
 jauh terdampar
 Terlempar samar dan akhirnya mulai pudar
 And my soul is empty
 And my dream was dying
 My soul fall in the dark side
 And I lose my life (lose my life)
 Hanya orang fokus yang dapat bertahan
 Punya mimpi dan berani tuk wujudkan
 Bisa sukses tanpa harus korbakan prinsip
 Punya semangat dan pikiran yang positif
 Don't try to judge us now
 Don't try to judge us now
 Don't try to judge us now
 Don't try to judge us now
 And my soul is empty
 And my dream was dying
 My soul fall in the dark side
 And I lose my life (lose my life)

ที่แห่งนั้นถูกขนานนามว่าเป็นคุกสุดแสนงดงาม
 แต่ไม่ให้หลักฐานใด ๆ
 มีเพียงกฎเกณฑ์ที่ไม่เคยถูกบังคับใช้
 หลงเหลือไว้ในประวัติศาสตร์ที่ถูกหลงลืม
 อย่าด่วนตัดสินเรา
 อย่าด่วนตัดสินเรา
 อย่าด่วนตัดสินเรา
 อย่าด่วนตัดสินเรา
 หลายคนทำแค่เพียงหยุดรับรู้
 รังเกียจด้วยเหตุผลว่าเป็นวิสัยทัศน์และพันธกิจ
 เสียสละความฝันจนท้ายที่สุดก็พัดพาไปไกลห่าง
 มีดมนไกลห่างจนท้ายที่สุดก็เริ่มเลือนลง
 และจิตวิญญาณของฉันก็ว่างเปล่า
 และความฝันของฉันกำลังจะตาย
 จิตวิญญาณของฉันตกอยู่ในด้านมืด
 และชีวิตฉันมลายหายสิ้น (ชีวิตฉันมลายหายสิ้น)
 เพียงผู้แน่วแน่ว่ามันจะอยู่รอด
 มีความฝันและกล้าลงมือทำให้เป็นจริง
 สามารถประสบความสำเร็จได้โดยไม่ต้องละทิ้งหลักการ
 มีความมุ่งมั่นและคิดบวก
 อย่าด่วนตัดสินเรา
 อย่าด่วนตัดสินเรา
 อย่าด่วนตัดสินเรา
 อย่าด่วนตัดสินเรา
 และจิตวิญญาณของฉันก็ว่างเปล่า
 และความฝันของฉันกำลังจะตาย
 จิตวิญญาณของฉันตกอยู่ในด้านมืด
 และชีวิตฉันมลายหายสิ้น (ชีวิตฉันมลายหายสิ้น)

บทเพลงปฏิวัติโรงเรียน ได้รับแรงบันดาลใจจากประสบการณ์ของพวกเขาในวัยเรียน สะท้อนให้เห็นถึงความตึงเครียดจากการถูกบังคับให้ไปโรงเรียนตั้งแต่เช้าจรดเย็น เรียนในบทเรียนโดยไม่รู้เป้าหมาย ถ้าเห็นต่างก็จะถูกเขียนตีหรือดูดำ เสมือนชีวิตถูกควบคุมหรือถูกบังคับให้สละความฝันของตัวเอง (Musikarto, 2021) ซึ่งการวิพากษ์ความล่าช้าและความอยุติธรรมในระบบการศึกษาจึงเป็นประเด็นโดดเด่นของเพลงนี้ และหลังจากปล่อยเพลงสู่สาธารณะก็ได้รับกระแสความสนใจอย่างมาก โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนที่ต้องเผชิญกับกรอบของระบบการศึกษาที่ล่าช้าที่มาในรูปแบบของกฎของโรงเรียนที่พ่วงไปด้วยหลักคำสอนศาสนาที่เคร่งครัด จนทำให้รู้สึกเหมือนการถูกกักขัง ไม่เป็นอิสระ และค่อย ๆ บ่อนทำลายความฝันในท้ายที่สุด การวิพากษ์วิจารณ์นี้ด้วยคาดหวังว่าระบบการศึกษาจะดีขึ้น ดังปรากฏในคำสัมภาษณ์ของมาร์ชา สมาชิกของวง Voice of Baceprot ที่กล่าวเกี่ยวกับเพลงนี้ว่า “เพลงปฏิวัติโรงเรียนเป็นการแสดงถึงหัวใจของเราในฐานะนักเรียนที่ต้องการค้นหาค้นหาตัวตนที่โรงเรียน เราคิดว่าคนที่กำลังศึกษาอยู่ต้องการเพิ่มสิ่งที่ดีควรเป็นสิทธิในฐานะนักเรียน และเพิ่มเส้นทางชีวิตผ่านความรู้ที่เราได้รับจากการระบบการศึกษาอย่างอิสระ” (Riantrisnanto, 2018)

Perempuan merdeka seutuhnya (หญิงผู้มีอิสรภาพโดยสมบูรณ์)

Mengikuti cara berfikirmu	ทำตามวิธีคิดของคุณ
Ku rasa waktu terbunuh	ฉันรู้สึกเวลาที่กำลังสูญเปล่า
Terjebak dalam raung dogma	ก็อยู่ในกรอบกฎเกณฑ์ของคุณ
Semua jadi terbelenggu	ทุกอย่างถูกพันธนาการ
Mengamini sampah serapahmu	เผชิญกับคำสาปขยะๆ ของคุณ
Nurani terasa mati	รู้สึกราวกับจิตสำนึกตายจาก
Terkurung dalam dengki hatimu	ถูกกักไว้ในความชิงชังของใจคุณ
Beda dicaci maki	แตกต่าง ถูกต่อว่า
Kau fikir surga hanya milikmu sendiri	คุณคิดว่าสวรรค์เป็นของคุณแต่เพียงผู้เดียว
Kau nyinyir, kafir sana kafir sini	คุณบ่น นอกเรตโน่น นอกเรตนี่
Meski tak seperawan Maria	แม้จะไม่ได้บริสุทธิ์เจกเช่นมาเรีย
Aku bukan budak busuk otakmu	ฉันไม่ใช่ทาสสมองเน่าเฟะของคุณ
Meski tak seperawan Maria	แม้จะไม่ได้บริสุทธิ์เจกเช่นมาเรีย
Akulah merdeka, merdekalah seutuhnya	ฉันมีอิสรภาพ อิสรภาพโดยสมบูรณ์
Meski tak seperawan Maria	แม้จะไม่ได้บริสุทธิ์เจกเช่นมาเรีย
Aku bukan budak busuk otakmu	ฉันไม่ใช่ทาสสมองเน่าเฟะของคุณ
Meski tak seperawan Maria	แม้จะไม่ได้บริสุทธิ์เจกเช่นมาเรีย
Akulah merdeka, merdekalah seutuhnya	ฉันมีอิสรภาพ อิสรภาพโดยสมบูรณ์
Menampikkan neraka syahwatmu	แสดงให้เห็นรกได้เห็นความปรารถนาของคุณ

Dunia indah hangat menjelma
 Terbentang surga damai hidup
 Seakan mimpi jadi nyata
 Ku tak perlu segala sabda fasis mulutmu
 Yang ku mau, dunia damai penuh warna
 Meski tak seperawan Maria
 Aku bukan budak busuk otakmu
 Meski tak seperawan Maria
 Akulah merdeka, merdekalah seutuhnya
 Meski tak seperawan Maria
 Aku bukan budak busuk otakmu
 Meski tak seperawan Maria

โลกที่สวยงามอบอุ่นจะบังเกิดใหม่
 แผ่ออกไปสวรรค์แห่งสันติสุขของชีวิต
 เสมือนฝันที่เป็นจริง
 ฉันไม่ต้องการคำฟาสซิสต์จากปากคุณ
 สิ่งที่คุณต้องการคือโลกสงบสุขที่เต็มไปด้วยสีสัน
 แม้จะไม่ได้บริสุทธิ์เฉกเช่นมาเรีย
 ฉันไม่ใช่ทาสสมองเน่าเฟะของคุณ
 แม้จะไม่ได้บริสุทธิ์เฉกเช่นมาเรีย
 ฉันมีอิสรภาพ อิสรภาพโดยสมบูรณ์
 แม้จะไม่ได้บริสุทธิ์เช่นมาเรีย
 ฉันไม่ใช่ทาสสมองเน่าเฟะของคุณ
 แม้จะไม่ได้บริสุทธิ์เฉกเช่นมาเรีย

บทเพลง “หญิงผู้มีอิสรภาพโดยสมบูรณ์” ปี 2019 สะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้ของผู้หญิงเพื่ออิสรภาพท่ามกลางสังคมแบบปิตาธิปไตย ด้วยระบบสังคมที่หล่อหลอมให้ผู้หญิงถูกกดทับอยู่ตลอดเวลา ทำให้เพลงนี้เปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของการเรียกร้องบทบาทของผู้หญิงในการบรรลุถึงความเป็นอิสระจากกรอบความคิดของสังคมปิตาธิปไตย ในการแสดงของวง Voice of Baceprot ที่ Jakarta Fair 2019 สมาชิกของวงอย่างมาร์ชาได้กล่าวว่า “และสำหรับพวกเรา หญิงสาวผู้ปฏิเสธการครอบงำ เช่นในงาน Jakarta Fair นี้ คิดเสียว่ามันคือพื้นที่แห่งเสรีภาพที่จะขจัดความไม่เท่าเทียมและความคิดของคนแย่ ๆ ที่เห็นผู้หญิงเป็นเพียงแค่วัตถุทางเพศ และเพลง ‘หญิงผู้มีอิสรภาพโดยสมบูรณ์’ จึงเป็นเหมือนมนตร์สะกดที่ทุกคนต้องฟังในค่ำคืนนี้” (Line, 2020)

ภายหลังจากมีการโพสวิดีโอคำกล่าวนี้ออกไป ก็กลายเป็นไวรัลที่ในโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ผู้ชมทั้งรู้สึกประหลาดใจและชื่นชมในความกล้าหาญของวง Voice of Baceprot ที่ต้องการทำลายการตีตราที่มีต่อผู้หญิงในสังคมแบบปิตาธิปไตย และมักจะผลักดันให้ผู้หญิงกล้าที่จะเรียกร้องสิทธิของตัวเอง (Line, 2020)

Kentut RUUP (Merdeka itu kentut) (ฝ่ายลม RUUP (เสรีภาพคือฝ่ายลม))

Membaca RUU permusikan seperti
 membaca represi orla
 Membaca bau busuk orba
 Musisi dikebiri,
 suara dinista kebebasan dipenjarakan
 Tak sesuai Budaya bangsa kataya
 Itu juga menyalahi kodrat hardiknya
 Padahal kita anak segala bangsa

อ่านร่างกฎหมายดนตรีก็เหมือนอ่าน
 ความอัดอั้นในยุคระเบียบเก่า
 อ่านกลิ่นอายความเน่าเฟะของยุคระเบียบใหม่
 นักดนตรีถูกปิดกั้น
 เสียงร้องโดนดูถูก อิสรภาพถูกคุมขัง
 เขาว่าไม่สอดคล้องตามวัฒนธรรมแห่งชาติ
 นั่นก็ต่อต้านพลังตะคอกของเขาเช่นกัน
 ทั้งที่เราเป็นลูกหลานของชาติ

Padahal kita merdeka berpendapat
 Rancu kini undang-undang disusun terburu,
 ragu, kaku, gagu menggebu
 Hanya jadi alat pemuas nafsu
 Kentut merdeka, merdeka itu kentut
 Kentut manut, kentut patut
 Semua dipaksa, persetan karya binasa
 Asal manut, yang penting patut
 Yang kritis mau dibikin apatis
 Yang lantang mau dikekang dibungkam
 Dilemparpada busuk masalalu yang pincang
 Kentut RUUP
 Kentut merdeka, merdeka itu kentut
 Kentut manut, kentut patut
 Semua dipaksa, persetan karya binasa
 Asal manut, yang penting patut

ทั้งที่เราก็มีสระในการแสดงความคิดเห็น
 ตอนนั้นสับสนว่ากฎหมายพวกนั้นถูกร่างอย่างเร่งรีบ
 ลังเล เข้มงวด บอดบี้ ลูกโซน
 เป็นเพียงเครื่องมือแห่งการสนองตอบตัณหา
 ผายลมแห่งเสรีภาพ เสรีภาพคือผายลม
 ผายลมที่อ่อนนุ่ม ผายลมที่คู่ควร
 ทุกอย่างถูกบังคับ, ไม่แยแสผลงานที่ต้องพินาศ
 ขอแค่เชื่อฟัง ที่สำคัญคือเหมาะสม
 ผู้วิพากษ์วิจารณ์จะถูกกละเลย
 ผู้ที่ต่อต้านก็จะถูกห้ามและทำให้เงียบ
 โยนทิ้งไปในอดีตที่เน่าเฟะ
 ผายลมร่างกฎหมายดนตรี
 ผายลมคือเสรีภาพ เสรีภาพคือผายลม
 ผายลมที่อ่อนนุ่ม ผายลมที่คู่ควร
 ทุกอย่างถูกบังคับ, ไม่แยแสผลงานที่ต้องพินาศ
 ขอแค่เชื่อฟัง ที่สำคัญคือเหมาะสม

ประเด็นหลักที่โดดเด่นของบทเพลง “ผายลม RUUP” ขึ้นนี้ คือการพูดถึง RUUP permusikkan หรือกฎหมายเกี่ยวกับดนตรีของอินโดนีเซียที่มีข้อห้ามไม่ให้นำเข้าวัฒนธรรมตะวันตกเชิงลบ การดูหมิ่นศาสนา การสร้างเนื้อหาลามกอนาจาร และการทำดนตรียั่วยุ ดังนั้น บทเพลงจึงเป็นภาพสะท้อนของยุคอดีตที่นักดนตรีดูเหมือนจะถูกคุมขังโดยผลงานของตนเอง แม้ว่าในปัจจุบันความก้าวหน้าทางวัฒนธรรมสมัยนิยมมีจะมากขึ้น แต่นักดนตรีในอินโดนีเซียกลับได้รับผลกระทบจากกฎหมายเกี่ยวกับดนตรีที่ยังมีการจำกัดเสรีภาพ (Nilawati, 2019)

เช่นเดียวกับคำสัมภาษณ์ของผู้จัดการวง Voice of Baceprot ที่ได้อธิบายว่าเพลงนี้เป็นการต่อต้านและแสดงถึงความวิตกกังวลของนักดนตรีที่มีต่อกฎหมายดนตรีนี้ “การปฏิเสธกฎหมายดนตรีควรถูกมองว่ามันคือความวิตกกังวลอย่างมากของนักดนตรีที่ไม่เพียงเรียกร้องเพื่อความก้าวหน้าของดนตรีในปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการรับประกันการคุ้มครองและเสรีภาพในการทำงานสำหรับคนรุ่นอนาคตอีกด้วย” (Ghani, 2019) บทเพลงผายลม RUUP จึงเป็นตัวแทนของนักดนตรีทุกคนในอินโดนีเซียที่ได้รับผลกระทบจากกฎหมายนี้ แม้ในดนตรีแบบที่ถูกต่อต้านจะถูกมองว่าเป็นขบถ แต่อุดมการณ์ของวงที่แน่วแน่มิมีส่วนสำคัญที่อาจจะทำให้นักดนตรีรูปแบบใหม่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

God, Allow Me (Please) to Play Music
พระเจ้า (ได้โปรด) อนุญาตให้ฉันเล่นดนตรี

Why today, many perceptions have become toxic?	ทำไมทุกวันนี้มุมมองมากมายจึงกลายเป็นพิษ
Why today, many people wear religion to kill the music?	ทำไมทุกวันนี้ผู้คนใช้ศาสนาเพื่อทำลายดนตรี
I feel like I am fallin', washed down, swallowed by the crowd	ฉันรู้สึกเหมือนกำลังร่วงหล่น ถูกชะล้าง และกลืนกินโดยฝูงชน
I'm not the criminal	ฉันไม่ใช่อาชญากร
I'm not the enemy	ฉันไม่ใช่ศัตรู
I just wanna sing a song to show my soul	ฉันแค่อยากร้องเพลงเพื่อแสดงถึงจิตวิญญาณ
I'm not the corruptor	ฉันไม่ใช่พวกคอร์รัปชัน
I'm not the enemy	ฉันไม่ใช่ศัตรู
I just wanna sing a song to show my soul	ฉันแค่อยากร้องเพลงเพื่อแสดงถึงจิตวิญญาณ
God, allow me please to play music	พระเจ้า โปรดอนุญาตให้ฉันเล่นดนตรีด้วยเถิด
God, allow me please to play music	พระเจ้า โปรดอนุญาตให้ฉันเล่นดนตรีด้วยเถิด
God, allow me please to play music	พระเจ้า โปรดอนุญาตให้ฉันเล่นดนตรีด้วยเถิด
God, allow me please to play music	พระเจ้า โปรดอนุญาตให้ฉันเล่นดนตรีด้วยเถิด
Why today, many perceptions have become toxic?	ทำไมทุกวันนี้มุมมองมากมายจึงกลายเป็นพิษ
Why today, idealizations are abusing our mind?	ทำไมทุกวันนี้ความเพ้อฝันถึงทำร้ายจิตใจเรา
I feel like I'm falling down, in the deep hole of hatred	รู้สึกเหมือนร่วงหล่นลงสู่หลุมลึกแห่งความเกลียดชัง
I'm not the criminal	ฉันไม่ใช่อาชญากร
I'm not the enemy	ฉันไม่ใช่ศัตรู
I just wanna sing a song to show my soul	ฉันแค่อยากร้องเพลงเพื่อแสดงถึงจิตวิญญาณ
I'm not the corruptor	ฉันไม่ใช่พวกคอร์รัปชัน
I'm not the enemy	ฉันไม่ใช่ศัตรู
I just wanna sing a song to show my soul	ฉันแค่อยากร้องเพลงเพื่อแสดงถึงจิตวิญญาณ
God, allow me please to play music	พระเจ้า โปรดอนุญาตให้ฉันเล่นดนตรีด้วยเถิด
God, allow me please to play music	พระเจ้า โปรดอนุญาตให้ฉันเล่นดนตรีด้วยเถิด
God, allow me please to play music	พระเจ้า โปรดอนุญาตให้ฉันเล่นดนตรีด้วยเถิด
God, allow me please to play music	พระเจ้า โปรดอนุญาตให้ฉันเล่นดนตรีด้วยเถิด

บทเพลง “พระเจ้า (ได้โปรด) อนุญาตให้ฉันเล่นดนตรี” ปี 2021 เป็นกระแสตอบโต้ต่อการตีตราเชิงลบ การวิพากษ์วิจารณ์ และการไม่มีขันติธรรมที่สมาธิวงทั้งสามต้องเผชิญตลอดระยะเวลาของการเล่นดนตรี โดยเนื้อเพลงได้พูดถึงการลุกขึ้นมาต่อสู้กับทัศนคติเชิงลบของผู้คน การอ้อนวอนต่อพระเจ้าให้สนับสนุนเคียงข้างพวกเธอ ดังคำสัมภาษณ์ของมาร์ชา สมาธิวง Voice of Baceprot ที่กล่าวว่า “ยิ่งเราพยายามหลีกเลี่ยงการวิจารณ์ ทำตัวให้ห่างไกลจากสิ่งเหล่านี้ ก็ยิ่งเลวร้ายขึ้น มันจึงกระตุ้นให้พวกเราต้องตอบโต้อย่างเปิดเผยมากยิ่งขึ้น” ก่อนหน้านั้นในปี 2016 สมาชิกทั้งหมดเกือบต้องยอมแพ้ในโลกดนตรี จากคำวิจารณ์และความอับยศที่เกิดขึ้นทุกทิศทุกทาง แต่สุดท้ายพวกเธอตัดสินใจที่จะไม่ยอมจำนนกับคำวิจารณ์และเผชิญหน้าต่อผู้ต่อไป แม้ว่าในช่วงแรกพวกเธอดูแปลกแยกไปจากสังคมกระแสหลัก แต่ยืนยันที่จะทำต่อไป เพราะอย่างน้อยก็มีครอบครัวที่เข้าใจและแฟนคลับที่ให้การสนับสนุน มาร์ชายังกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของพวกเธอว่า “เราต้องการให้คนที่ฟังเพลงของเรามีขันติธรรมต่อผู้อื่นมากขึ้น พระเจ้าไม่ได้เป็นของใครคนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นของทุกคนที่ศรัทธาในพระองค์” (Galih, 2021) ดังนั้น “บทเพลงพระเจ้า (ได้โปรด) อนุญาตให้ฉันเล่นดนตรี” จึงเสมือนเป็นตัวแทนให้ทุกคนมีความอดทนต่อคำพูดในเชิงลบ และไม่ได้ได้เพียงเป็นการวิงวอนต่อพระเจ้าตามเนื้อเพลงเท่านั้น แต่ยังมียุทธศาสตร์ที่ยืนยันตนเองในทิศทางศาสนา เพื่อตอบโต้กับกลุ่มที่อ้างศาสนาเพื่อทำลายการสร้างสรรค์ของพวกเธอ

จะเห็นได้ว่า แต่ละเพลงของวง Voice of Baceprot ได้สื่อถึงปัญหาในสังคม ทั้งปัญหาของระบบการศึกษา อคติทางเพศ การใช้ศาสนาเพื่อคุกคามผู้ที่ต่างไป ฯลฯ ที่ยังคงเป็นผลกระทบของ

ผู้คนในสังคมทุกวันนี้ รวมไปถึงสมาธิวง Voice of Baceprot ด้วยเช่นกัน การผลิตเพลงออกมาก็เพื่อต้องการเปลี่ยนแปลงความคิดแบบดั้งเดิมที่ยังคงเป็นปัญหาในการใช้ชีวิต แม้การที่วงจะออกมาเป็นตัวแทนในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ความเท่าเทียมในสังคมที่อาจจะกระทบต่อผู้คนบางกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยและยึดมั่นในกฎศาสนาอย่างเคร่งครัด จะดูขบถต่อจารีตธรรมเนียมในความคิดของกลุ่มอนุรักษ์นิยม แต่สมาธิวงทุกคนยังยืนยันตนเองในกรอบของหลักศาสนา เช่น การละหมาดและการถือศีลอดที่พวกเธอยังคงปฏิบัติอย่างเป็นกิจวัตร แต่เพียงไม่หมกมุ่นกับหลักคำสอนบางอย่างมากเกินไปจนทำให้ส่งผลเสียต่อสภาพจิตใจและการใช้ชีวิต (Chu, 2018)

การแสดงบนเวทีแต่ละครั้งของสมาธิวง Voice of Baceport จะมีการสวมใส่เสื้อผ้าที่มิดชิด เสื้อแขนยาว กางเกงขายาว และสวมใส่ฮิญาบตลอดการแสดง อันถือเป็นชุดที่สุภาพเรียบร้อย แม้ในการแสดงท่าทางอาจจะมีการใช้ร่างกายหลายส่วนที่ต้องขยับให้เข้ากับจังหวะเพลงร็อกเมทัลบ้าง ซึ่งกลับเป็นสิ่งที่ทำให้กลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมมองว่าไม่เหมาะสม อันที่จริงแล้วเคยมีการจ้างงานวง Voice of Baceport ให้ไปแสดงงานที่เมืองซาบาห์ ประเทศมาเลเซีย โดยมีเงื่อนไขว่าต้องถอดฮิญาบออก ซึ่งพวกเธอปฏิเสธในทันที โดยมาร์ชากล่าวว่า “เราต้องการแสดงผลงานต่อไปโดยไม่ขัดต่อภาระหน้าที่ในฐานะสตรีมุสลิม” และในช่วงที่งานดนตรียังไม่กินเวลาชีวิตของพวกเธอมากเช่นปัจจุบัน มาร์ชายังเคยเป็นครูสอนอัลกุรอานให้เด็กนักเรียนในหมู่บ้านอีกด้วย สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าแม้พวกเธอจะมีการแสดงออกที่ขัดกับหลักศาสนาในสายตาของบางกลุ่ม แต่ก็ไม่ได้ละทิ้งหน้าที่และยังคงปฏิบัติตนตามหลักศาสนาอยู่เสมอ (Prasetyo, 2017)

มาร์ชาเคยให้สัมภาษณ์ถึงความคาดหวังต่อสถาบันบทบาทของผู้หญิงว่า “ผู้หญิงเป็นส่วนหนึ่งของการเติบโตของเวลาและอารยธรรมมนุษย์ พวกเธอมีสิทธิที่จะเลือกวิถีชีวิต ได้รับความรู้ไม่จำกัด และจะเป็นอะไรก็ได้ที่พวกเธอต้องการในพื้นที่ปลอดภัยที่ปราศจากความรุนแรงและการล่วงละเมิด” (Sembiring, 2021) การแสดงออกของพวกเธอเป็นเพียงการกล้าที่จะเรียกร้องในบางแง่มุมที่ถูกกดขี่โดยวัฒนธรรมและสังคม แม้อาจจะต้องได้รับการปฏิบัติตอบโต้ที่รุนแรงจากกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยบางส่วน

ในการสัมภาษณ์หนึ่งเมื่อถูกตั้งคำถามจากพิธีกรว่าพวกเธอรักษาสมดุลอย่างไรระหว่างการแสดงออกทางดนตรีที่มีเนื้อหาเรียกร้องความเท่าเทียมกับการต้องอยู่ภายใต้ศรัทธาทางศาสนาที่อาจจะจำกัดการทางเลือกของผู้คน พวกเธอตอบคำถามดังกล่าวอย่างชาญฉลาดว่า สิ่งนั้นไม่ได้เป็นปัญหาเพราะพวกเธอยังอยู่ในกรอบของความศรัทธา และเชื่อว่าทุกศาสนาสอนให้ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเป็นมิตรเท่าเทียม และเคารพในคุณค่าของมนุษย์ และนั่นก็เป็นสารหลักที่พวกเธอสื่อออกมาผ่านดนตรี (Jasper, 2021)

ในรายการดังกล่าวทั้งพิธีกรและสมาชิกวงมีความเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการได้รับการยอมรับมากขึ้นของวงว่า ไม่เพียงเพราะความสำเร็จที่วงได้รับในระดับนานาชาติเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะอินโดนีเซียเป็นสังคมที่อุดมไปด้วยความหลากหลาย สมาชิกวงเสริมในจุดนี้ว่า “ใช่ จริง ๆ แล้วพวกเราโชคดีมาก ๆ ที่เกิดในประเทศนี้ที่เต็มไปด้วยความหลากหลาย และเราได้เรียนรู้ที่จะเคารพและชื่นชมกับความคิดเห็นและมุมมองต่าง ๆ ของผู้อื่น นั่นเป็นเหตุผลที่ทำให้เราจะไม่เคยหมดหวังเพราะแม้ว่าจะมีคนบางส่วนที่คัดค้าน แต่เรายังคงได้รับการสนับสนุนจากผู้คนที่อีกมากมาย” (Jasper, 2021)

ความเคลื่อนไหวร่วมสมัยของกลุ่มมุสลิมอนุรักษนิยมในสังคมอินโดนีเซีย

ลักษณะสังคมที่เปิดกว้างและเต็มไปด้วยความหลากหลายของอินโดนีเซีย ไม่ได้มีเพียงแต่ความหลากหลายทางชาติพันธุ์และศาสนาที่แตกต่างกัน แต่ภายในศาสนาอิสลามที่มีประชากรนับถือมากที่สุดในประเทศเองก็มีความเชื่อและหลักปฏิบัติที่ต่างกันอยู่ไม่น้อย และไม่ได้มีเพียงการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษนิยมดังที่กล่าวไปในตอนต้นเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มเสรีนิยมอิสลามที่สนับสนุนเสรีภาพทางความคิดและการแสดงออก ก็เคลื่อนไหวต่อต้านแนวคิดของกลุ่มมุสลิมอนุรักษนิยมที่ล้ำหลังและเข้มงวดด้วยเช่นกัน

เช่นในกรณีของกลุ่ม Jaringan Islam Liberal (JIL) หรือกลุ่มผู้สนับสนุนความคิดแบบประชาธิปไตยสตรีนิยม และความเท่าเทียมกัน ได้มีความเห็นต่างและต่อต้านแนวคิดของกลุ่ม Front Pembela Islam ที่พวกเขามองว่ามักใช้ความรุนแรง เคร่งครัดศาสนา อีกทั้งทั้งเหมือนจะมีอุดมการณ์ที่ขัดกับหลักปรัชญาศานาของชาติ จนเกิดประเด็นออกมาเรียกร้องให้ยุบพรรค Front Pembela Islam ณ วังเวียนโรงแรมกรุงจาการ์ตา วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2012 จากเหตุการณ์นี้เกิดประเด็นถกเถียงในสื่อโซเชียลมีเดียมากมาย จนลามไปถึงการตั้งแฮชแท็กสนับสนุนการยุบพรรค Front Pembela Islam โดยใช้แฮชแท็กชื่อว่า #IndonesiaTanpaFPI มีความหมายว่า “อินโดนีเซียจะไม่มีกลุ่ม FPI อีกต่อไป” แต่ในเวลาไม่นานเกิดประเด็นร้อนในสื่อโซเชียลมีเดียอีกครั้ง เพราะมีแฮชแท็กใหม่ชื่อว่า #IndonesiaTanpaJIL มีความหมายว่า “อินโดนีเซียไม่มีกลุ่ม JIL” คาดว่าเกิดการปลุกปั่นจากกลุ่ม Front Pembela Islam เพราะกลุ่มนี้ยังมีการทำโฆษณาชวนเชื่อและวาทกรรมต่าง ๆ ที่มีความน่าเชื่อถือและปรับให้เข้ากับบริบท

การเป็นอยู่ของสังคม เพื่อสามารถโจมตีกลุ่ม Jaringan Islam Liberal ได้สำเร็จ เพราะหลังจากนั้นเกิดกระแสการย้ายฝ่ายเพิ่มมากขึ้น คาดว่าประชาชนเกิดความลังเลและไม่มั่นใจในกลุ่ม Jaringan Islam Liberal ดังนั้นการเคลื่อนไหวร่วมสมัยของกลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมอิสลามมีการเปลี่ยนแปลงทุกยุคและในปัจจุบันถือว่ามีความก้าวหน้าในการใช้สื่อโซเชียลมีเดียมากขึ้น โดยนำสื่อมาปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อโจมตีคู่อริอย่างมีชั้นเชิง ถือเป็นพลวัตที่อาจทำให้เกิดกลุ่มขบวนการอิสลามหรือกลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมเพิ่มมากขึ้น (Ardhianto, 2018)

หลังจากที่กระแสอิสลามอนุรักษ์นิยมเริ่มกลับมาเคลื่อนไหวเป็นระยะ ๆ แต่ยังคงไม่เป็นที่สังเกตมากนักเนื่องจากยังมีประชากรส่วนน้อยที่ให้การสนับสนุน แต่ประมาณปลายปี 2016 เกิดประเด็นร้อนในสังคมอินโดนีเซียกรณีผู้ว่าราชการกรุงจาการ์ตายนายบูซูกิ จาฮาจา ปูร์นามา (Basuki Tjahaja Purnama) หรือที่รู้จักในชื่อ อาฮ็อก (Ahok) ซึ่งเป็นชาวคริสเตียนเชื้อสายจีนและเป็นผู้ว่าราชการที่ไม่ใช่มุสลิมคนแรกของจาการ์ตาในรอบ 50 ปี ที่ได้กล่าวสุนทรพจน์ในระหว่างการหาเสียงในเดือนกันยายน 2016 โดยเขาได้กล่าวเป็นนัยว่าผู้นำอิสลามพยายามหลอกล่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งโดยใช้โองการในอัลกุรอานเพื่อชักนำชาวมุสลิมว่าไม่ควรลงคะแนนให้ผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม มีการเผยแพร่วิดีโอการกล่าวสุนทรพจน์นี้อย่างกว้างขวางในโลกออนไลน์ และกลายเป็นชนวนให้เกิดความโกรธเคืองในกลุ่มผู้เคร่งศาสนา ประณามว่านายอาฮ็อกดุหมิ่นศาสนาอิสลาม (BBC News, 2019) ในช่วงความขัดแย้งนี้เอง กลุ่ม Front Pembela Islam ได้แจ้งความอาฮ็อกในข้อหาดุหมิ่นศาสนาอิสลามและชุมนุมก่อกวนให้ตำรวจเร่งดำเนินคดี สภาอูลามาแห่งอินโดนีเซียก็ได้ออกมายืนยันว่าการกระทำของอาฮ็อกเป็นการดุหมิ่น

ศาสนา ต่อมาในวันที่ 14 ตุลาคม มุสลิมหลายพันคนในชัตตาวามารวมตัวกันประท้วง จนจำนวนผู้ชุมนุมในกรุงจาการ์ตาเพิ่มเป็นหลักแสน กระทั่งในเวลาต่อมาศาลได้ตัดสินคดีให้นายอาฮ็อกรับโทษจำคุก 2 ปี (Sebastian & Nubowo, 2019)

นักสังเกตการณ์ทางการเมืองอินโดนีเซีย กล่าวถึงเหตุการณ์ครั้งนี้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญอย่างหนึ่งของกระแสการหวนกลับมาของอนุรักษ์นิยมของอินโดนีเซีย กระแสอิสลามอนุรักษ์นิยมเริ่มไต่ระดับสูงขึ้นในสังคมอินโดนีเซีย และเริ่มส่งอิทธิพลทางการเมือง กลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมออกมาต่อต้านโจโก วิโดโด ซึ่งลงสมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีในสมัยที่สอง เพราะเขามีภาพลักษณ์เป็นอิสลามแบบพหุนิยมที่ไม่สนับสนุนอิสลามแบบอนุรักษ์นิยม ทำให้กลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมได้เอนเอียงไปสนับสนุนผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีอีกฝ่ายโดยคาดหวังว่าถ้าการเลือกตั้งครั้งนี้สำเร็จจะสร้างสังคมให้เป็นอิสลามมากขึ้นได้ โจโกวิจำเป็นต้องตอบสนองต่อกระแสดังกล่าวโดยการเลือกมารูฟ อามิน (Maruf Amin) ประธานสภาอูลามาอินโดนีเซีย ที่มีบทบาทสูงในวงการอิสลามและเป็นที่เคารพในกลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยม มาเป็นคู่สมัครในตำแหน่งรองประธานาธิบดีคู่กับเขาเพื่อแสดงให้เห็นว่าเขาไม่ได้อยู่ฝั่งตรงกันข้ามกับมุสลิมอนุรักษ์นิยม (Arifianto, 2018)

Voice of Baceprot กับปฏิกิริยาจากกลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมและชนดิศธรรมในอินโดนีเซีย

จังหวัดชาวตะวันตก ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองการุต เป็นจังหวัดที่ใหญ่ที่สุดและมีประชากรมากที่สุดของอินโดนีเซีย มีประชากรราว 48 ล้านคน ถือเป็นร้อยละ 18 ของประชากรในประเทศ ทำให้เป็นจังหวัดที่มี

ประชากรหนาแน่นที่สุดเป็นอันดับสองรองจากเมืองหลวงจาการ์ตา พื้นที่แห่งนี้ในอดีตเคยเป็นแหล่งกำเนิดของมุสลิมอนุรักษนิยมและกลุ่มเหล่านี้ยังคงดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน ผู้คนส่วนใหญ่ในพื้นที่รับพื้นฐานการใช้ชีวิตมาจากลัทธิจารีตประเพณีอิสลามและมีการนับถือศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด จึงทำให้มีมุมมองทางสังคมแตกต่างจากจังหวัดอื่น ๆ มีข้อบ่งชี้ว่าชาวตะวันตกกำลังกลับมาเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงสังคมให้มีความเป็นอิสลามมากยิ่งขึ้น เช่นในกรณีของการเลือกตั้งหากผู้สมัครรับเลือกตั้งนับถือศาสนาอิสลามมักจะชนะการเลือกตั้งในจังหวัดนี้ นอกจากนี้ชาวตะวันตกยังเป็นศูนย์กลางของกฎการอิสลาม จึงถือได้ว่าเป็นพื้นที่เคร่งครัดศาสนามากที่สุดแห่งหนึ่งของอินโดนีเซีย (Lanti, Ebih & Dermawan, 2019)

ดังนั้นจึงไม่แปลกที่วง Voice of Baceprot จะเผชิญการคุกคามจากกลุ่มมุสลิมอนุรักษนิยมบ่อยครั้ง เพราะเมืองการุตเป็นถิ่นกำเนิดของสมาชิกวงทั้งสามคน และกลุ่มมุสลิมอนุรักษนิยมมักออกมาต่อต้านการแสดงออกของวงเป็นระยะ ๆ ว่าขัดต่อคำสอนของศาสนาอิสลามแบบดั้งเดิม อย่างเช่นการสวมใส่ฮิญาบขณะแสดงดนตรี เพราะอย่างที่รู้กันทั่วไปว่าฮิญาบเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ของศาสนาอิสลาม ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสุภาพเรียบร้อย ความกตัญญู แต่แนวเพลงร็อคเมทัลเปรียบเสมือนลัทธิซาตานทั้งเนื้อเพลงและเสียงร้องที่ดังโหวกเหวก (Saraswati, 2018) ดังนั้นจึงขัดกับหลักศาสนาอิสลามที่ต้องการควบคุมให้เพศหญิงแสดงความสำรวม และวงก็ถูกคุกคามผ่านโซเชียลมีเดียจากผู้คลั่งไคล้ศาสนา จุดมุ่งหมายหลักของกลุ่มมุสลิมอนุรักษนิยมต้องการให้รัฐเป็นรัฐอิสลามอย่างสมบูรณ์ เพื่อแทนที่หลักปรัชญาศรัทธาที่ต้องการทำให้สังคมเป็นแบบพหุนิยม ปัจจุบัน

รัฐบาลยังคงพยายามทำแคมเปญที่ต่อสู้กับอุดมการณ์ของกลุ่มมุสลิมอนุรักษนิยมหัวรุนแรงเพื่อลดความแตกแยกของทางสังคมการเมืองและศาสนา (Ismail, 2012)

ปฏิกิริยาตอบโต้อย่างรุนแรงของกลุ่มมุสลิมอนุรักษนิยมผ่านโซเชียลมีเดียคือมีการขู่ฆ่าสมาชิกวงทั้งหมด ซิตีเล่าถึงประสบการณ์การถูกคุกคามว่า “พวกเขาพูดว่าถ้าวงของเราผลิตอัลบั้มออกมา พวกเขาจะเผามัน และบางคนขู่ว่าจะตัดหัวสมาชิกวง” นอกจากนี้ครูใหญ่ของโรงเรียนที่พวกเขาอาศัยอยู่ก็เป็นมุสลิมอนุรักษนิยมเช่นกัน เขาเคยกล่าวว่าดนตรีคือฮะรอม (haram) หรือสิ่งต้องห้ามภายใต้ศาสนาอิสลาม ทำให้เขาไม่ยอมรับการแสดงของพวกเขาที่จัดขึ้นในโรงเรียน พวกเขาได้รับคำขู่ฆ่าทางจดหมายที่มีเนื้อหาแสดงถึงความเกลียดชังและทางออนไลน์นับร้อย ๆ ครั้งโดยกล่าวหาว่าทำตัวไม่เหมือนหญิงมุสลิมที่ต้องอ่อนน้อมถ่อมตน หรือขณะขับรถกลับบ้านก็ถูกเขวี้ยงปาก้อนหินที่ห่อกระดาษด้วยข้อความที่หยาบคาย (Cochrane, 2017) แม้ขณะตอนออกแสดงดนตรีตามต่างจังหวัดก็ถูกก่อกวนจากคนบางกลุ่ม เช่น ถูกยิงสายปลั๊กออกขณะร้องเพลง ส่วนผู้จัดการวงก็ได้รับผลกระทบเช่นกัน โดยมักถูกกีดกันทางโทรศัพท์อยู่เสมอ เพราะมีผู้ที่ต้องการให้ยุบวง (Lamb, 2017) เนื่องจากเชื่อว่าการแสดงออกและการเรียกร้องของวงจะทำลายบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมของหลักศาสนาอิสลามที่มีมาอย่างยาวนาน แต่ผลกระทบเหล่านี้ก็ไม่อาจหยุดยั้งการดำเนินไปของวง ตรงกันข้ามพวกเขากลับยืนยันและได้กลับมาการคุกคามเหล่านี้ด้วยบทเพลงของวงที่สะท้อนชั้นติธรรม ความเท่าเทียมและสิทธิของเยาวชน (Cochrane, 2017)

ท่ามกลางเสียงคัดค้านและการคุกคาม วง Voice of Baceprot ก็ได้รับการสนับสนุนไม่น้อยเช่นกัน

ทั้งจากแฟนเพลงในอินโดนีเซียเองไปจนถึงแฟนเพลงในต่างประเทศ รวมทั้งจากองค์การระหว่างประเทศที่สนใจประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนและการศึกษา การได้รับเชิญให้ขึ้นแสดงในเวทีคอนเสิร์ตและเทศกาลดนตรีสำคัญ ๆ ระดับโลก และการได้ออกรายการและให้สัมภาษณ์ผ่านสื่อต่างประเทศดังที่กล่าวไปในช่วงต้น เป็นสิ่งตอกย้ำให้เห็นความสำเร็จของวงในระดับนานาชาติ

ขณะที่ภายในประเทศอินโดนีเซียเอง ความพยายามของพวกเขาเสมือนได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจากรัฐอินโดนีเซียจากการที่ได้รับเชิญให้แสดงดนตรีต่อหน้าเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาล นักธุรกิจ และกลุ่มนักศึกษาจากทั่วสองพันคน ณ กรุงจาการ์ตา ในงานเฉลิมฉลองวาระครบรอบ 72 ปีของการได้เอกราช นักวิเคราะห์อุตสาหกรรมเพลงก็สะท้อนว่าแม้จะมีบรรทัดฐานที่เข้มงวดแบบอนุรักษ์นิยมดำรงอยู่ แต่อินโดนีเซียกับนับเป็นประเทศที่เต็มไปด้วยความคิดค้นมีชีวิตชีวาของดนตรี รวมถึงดนตรีเฮฟวี่เมทัลที่เป็นที่นิยมในกลุ่มคนหนุ่มสาว (Cochrane, 2017)

วง Voice of Baceprot เผชิญหน้ากับกลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมโดยการยื่นหยัดที่จะเรียกร้องเสรีภาพและความเท่าเทียมในสังคมต่อไป สมาชิกวงยืนยันว่าพวกเขายังคงแสดงออกในกรอบของศาสนา เป็นศาสนิกที่ดี การตอบโต้ของพวกเขาในแงุ่มทางศาสนาคือการตอบโต้ต่อการตีความศาสนาเพื่อรับใช้ความเชื่อของกลุ่มมุสลิมอนุรักษ์นิยมที่พยายามผูกขาดคำอธิบายทางศาสนาในทิศทางของตนเสียมากกว่า การได้รับความนิยมและกระแสชื่นชมจากในประเทศ จนไปถึงระดับนานาชาติผ่านการได้รับเชิญไปแสดงในเวทีสำคัญระดับโลก รวมทั้งเป็นที่กล่าวถึงในสื่อต่างประเทศ จนกระทั่งแม้ตัวแทนของหน่วยงานทางการของรัฐอินโดนีเซียยัง

ออกมากล่าวชื่นชม ตลอดจนได้รับเชิญให้แสดงในงานครบรอบวันประกาศเอกราชของอินโดนีเซีย ไม่ได้เป็นเพียงเพราะความสามารถและพัฒนาการของวงเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นว่าสังคมอินโดนีเซียมีความหลากหลายแม้ในหมู่ชาวมุสลิมด้วยกันเอง และเป็นสังคมที่มีพื้นฐานตั้งอยู่บนความอดทนอดกลั้น ท่าทีของหน่วยงานรัฐต่อความสำเร็จของพวกเขาก็ยังสะท้อนให้เห็นว่าสังคมอินโดนีเซียไม่ได้ปฏิเสธกระแสภายนอก แต่มีการเปิดตัวเองเชื่อมโยงกับกระแสโลกอย่างแนบแน่นในการนำเสนอตนเองในฐานะประเทศมุสลิมสายกลางและยอมรับความหลากหลาย

นี่อาจจะเป็นบทสรุปของสังคมอินโดนีเซียที่แม้ด้านหนึ่งจะเกิดปรากฏการณ์การไต่ระดับสูงขึ้นของกระแสอิสลามนิยม แต่ภาพรวมของอินโดนีเซียยังเป็นสังคมแบบพหุนิยมที่ผู้คนส่วนใหญ่ยังคงมีขนัตริธรรมต่อผู้ที่มีความเชื่อแตกต่างออกไป กระแสต่อต้านวงอันเป็นส่วนหนึ่งของการหวนคืนของกระแสอนุรักษ์นิยม การที่วงก่อเกิดมาจากพื้นที่ที่มีความอนุรักษ์นิยมสูง การเป็นหญิงมุสลิมที่กล้าจะยืนหยัดในสิ่งที่ตนเองเชื่อพร้อมกับท้าทายในสิ่งที่เห็นว่าไม่ถูกต้อง รวมถึงการมีแฟนเพลงในประเทศที่ยังคงยืนยันสนับสนุนการแสดงออกของพวกเขาอย่างเหนียวแน่น การมีอยู่ของสิ่งเหล่านี้ล้วนยืนยันภาวะการยอมรับความหลากหลายและขนัตริธรรมของสังคมอินโดนีเซียในภาพรวม ■

เชิงอรรถ

¹ ยุคระเบียบใหม่ (New Order Regime) เป็นชื่อเรียกยุคสมัยการปกครองภายใต้อดีตประธานาธิบดีซูฮาร์โต โดยคำว่า “ยุคระเบียบใหม่” เป็นความพยายามของซูฮาร์โตที่ต้องการสร้างภาพลักษณ์ของยุคสมัยการปกครองของตนที่เต็มไปด้วยความหวังและการจัดระบบระเบียบทางสังคมใหม่ อย่างไรก็ตาม แม้ในช่วงดังกล่าวจะมีการพัฒนาให้เศรษฐกิจของอินโดนีเซียให้เจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างมาก แต่ด้วยการปกครองแบบเผด็จการอำนาจนิยม จึงเป็นยุคที่มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเปิดเผย การละเมิดสิทธิมนุษยชน และการทุจริตคอร์รัปชันอย่างกว้างขวางในอินโดนีเซีย จนกลายเป็นที่มาของการออกมาชุมนุมประท้วงของประชาชนในหลายเมืองใหญ่ของอินโดนีเซีย จนนำไปสู่การล่มสลายลงของยุคระเบียบใหม่และการก้าวลงจากตำแหน่งประธานาธิบดีของซูฮาร์โตในเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 1998 ภายหลังปกครองประเทศมาอย่างยาวนานกว่า 32 ปี และจากนั้นอินโดนีเซียจึงเข้าสู่ยุคปฏิรูป (Reformasi) ช่วงเวลาดังกล่าวได้นำมาสู่ความเปลี่ยนแปลงในทางสังคมการเมืองอินโดนีเซียหลายประการ อาทิ การแบ่งบานของกระบวนการประชาธิปไตย การกระจายอำนาจและการเรียกร้องการปกครองตนเอง ความเคลื่อนไหวอันหลากหลายทางศาสนาและชาติพันธุ์ รวมถึงสิทธิเสรีภาพทางเพศ เป็นต้น

² กองทุนมะละลาร์ (Malala) เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรระหว่างประเทศที่สนับสนุนการศึกษาและการแสดงออกของเด็กผู้หญิง

³ มูลนิธิ Women of the World หรือเรียกสั้นๆ ว่า WOW Foundation เป็นองค์กรที่รณรงค์ประเด็นความเท่าเทียมทางเพศ และมักมีการเทศกาลประจำปี การแสดงดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่องค์กรผลักดัน

เอกสารอ้างอิง

- Al Jazeera (2012). Gag on Lady Gaga stirs Indonesia fears. Retrieved from <https://www.aljazeera.com/features/2012/5/30/gag-on-lady-gaga-stirs-indonesia-fears>
- Ardhianto, I (2018). Contemporary Islamic Movement, Popular Culture and Public Sphere in Indonesia: The #IndonesiaTanpaJIL Movement. *Archipel* 95, 151-171.
- Arifianto, A. R. (2018). ‘Conservative turn’ will continue in Indonesian presidential election next year. *The Conversation*. Retrieved from <https://theconversation.com/conservative-turn-will-continue-in-indonesian-presidential-election-next-year-101032>
- Artha, C. (2017). Three Hijabed 16 Year Olds Now an Unlikely Heavy Metal Rock Stars. *Magdalene*. Retrieved from <https://magdalene.co/story/three-hijabed-16-year-olds-now-an-unlikely-heavy-metal-rock-stars>
- BBC News, (2012). Lady Gaga Indonesia concert denied permit by police. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-asia-18073961>
- _____, (2017). Voice of Baceprot, hijaber metal dari pelosok Garut yang angkat kritikan social. Retrieved from <https://www.bbc.com/indonesia/trensosial-40095742>
- _____, (2019). Ahok: Former Jakarta governor released early from prison. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/world-asia-46982779>
- Bhwana, P. G. (2020). Malala Fund Promotes Indonesian Band Voice of Baceprot. *TEMPO.CO*. Retrieved from <https://en.tempo.co/read/1306139/malala-fund-promotes-indonesian-band-voice-of-baceprot>
- Chu, J. (2018). The all-girl Muslim metal band smashing through Indonesia. *THE WEEK*. Retrieved from <https://theweek.com/captured/760745/allgirl-muslim-metal-band-smashing-through-indonesia>

- Cochrane, J. (2017). In Indonesia, 3 Muslim Girls Fight for Their Right to Play Heavy Metal. *The New York Times*. Retrieved from <https://www.nytimes.com/2017/09/02/world/asia/indonesia-voice-of-baceprot-girls-heavy-metal.html>
- Coconuts Jakarta. (2021). Indonesia's hijabi metal band Voice of Baceprot announces first-ever European tour. Retrieved from <https://coconuts.co.translate.google.com/jakarta/lifestyle/indonesias-hijabi-metal-band>
- Diglogs, (2021). The Journey of the Metal Band Hijaber Voice of Baceprot from Garut, Meets at a Madrasa, Now Ready to Hit Europe. Retrieved from <https://www.diglogs.com/indonesia/the-journey-of-the-metal-band-hijaber-voice-of-baceprot-from-garut-meets-at-a-madrasa-now-ready-to-hit-europe/>
- Facal, G. (2018). Islamic Defenders Front Militia (Front Pembela Islam) and its Impact on Growing Religious Intolerance in Indonesia. *Trans*, 8(1), 7-20.
- Galih. (2021). *Lawan Intoleransi, VoB Rilis "God, Allow Me (Please) To Play Music"*. MANCODE.ID. Retrieved from <https://mancode.id/berita/lawan-intoleransi-vob-rilis-god-allow-me-please-to-play-music/>
- Ghani, H. (2019). Kentut RUUP, Perlawanan Trio Hijaber Metal untuk RUU Permusikan. *detiknews*. Retrieved from <https://news.detik.com/berita-jawa-barat/d-4421785/kentut-ruup-perlawanan-trio-hijaber-metal-untuk-ruu-permusikan>
- Gordon, A. (2021). Voice of Baceprot: How Indonesian muslim trio found freedom in Heavy Metal. *Revolver*. Retrieved from <https://www.revolvermag.com/music/voice-baceprot-how-indonesian-muslim-trio-found-freedom-heavy-metal>
- Hariyadi. (2010). Islamic Popular Culture and the New Identity of Indonesian Muslim Youths. In *18th Biennial Conference of the Asian Studies Association of Australia.* Adelaide, Australia (p.1-13).
- Hariyadi & Dalhar, S. (2014). Managing Popular Culture: Comparing Old Order, New Order, and Reform Periods. In *2014 International Conference on Public Management* (pp. 331-334). Atlantis Press.
- Hefner, R. W. (1993). Islam, State, and Civil Society: ICMI and the Struggle for the Indonesian Middle Class. *Indonesia*, 56,1-35.
- Hidayat, A. (2018). "Sejarah dan Perkembangan music rock di Indonesia tahun 1970-1990". *Bihari*, 1(1), 12-18.
- Ismail, A. I. (2012). Islam Progresif Indonesia: Telaah Pemikiran dan Gerakan Jaringan Islam Liberal (JIL). *Al Qalam*, 29(1), 93-110.
- Jasper, B. (2021). VOICE OF BACEPROT Interview: "People need to stop discriminating!," Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=SpwCVx9ZxxQ>

- Khandelwal, T. (2017). 3 Indonesian Muslim Girls Fight For Right To Play Heavy Metal. *SheThePeople*. Retrieved from <https://www.shethepeople.tv/news/indonesian-girl-band/>
- Kurniati, P. (2021). Perjalanan Band Metal Hijaber Voice of Baceprot asal Garut, Bertemu di Madrasah, Kini Siap Menggebrak Eropa. *Kompas.com*. Retrieved from <https://regional.kompas.com/read/2021/10/31/083847678/perjalanan-band-metal-hijaber-voice-of-baceprot>
- Lamb, K. (2017). The schoolgirl thrash metal band smashing stereotypes in Indonesia. *The Guardian*. Retrieved from <https://www.theguardian.com/global-development/2017/jun/09/the-schoolgirl-thrash-metal-band-smashing-stereotypes-java-indonesia-voice-baceprot>
- Lamnidae. (2017). Voice of Baceprot วงเมทัลมุสลิมหญิงล้วนกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของคนหนุ่มมาก!. *HeadBangkok*. Retrieved from <https://headbangkok.com/voice-of-baceprot>
- Lanti, I. G., Ebih, A., & Dermawan, W. (2019). Examining the growth of Islamic conservatism in Indonesia: the case of West Java. (RSIS Working Paper, No. 322). Singapore: Nanyang Technological University.
- Mäenpää, A. (2021). Meet Voice Of Baceprot, all-girl metal band from Indonesia making a buzz at the moment. *Chaoszine*. Retrieved from <https://chaoszine.net/meet-voice-of-baceprot-all-girl-metal-band-from-indonesia-making-a-buzz-at-the-moment/>
- Musikarto. (2021). *Lirik Lagu Voice of Baceprot - School Revolution*. Retrieved from <https://www.musikarto.com/2021/10/Lirik-Voice-of-Baceprot-School-Revolution.html>
- Nef-Saluz, C. (2007). *Islamic pop culture in Indonesia: an anthropological field study on veiling practices among students of Gadjah Mada University of Yogyakarta*. Institut für Sozialanthropologie.
- Nilawati, P. P. (2019). Kritik RUU Permusikan, Band Metal asal Garut Voice Of Baceprot atau VOB Bikin Lagu 'Kentut RUUP'. *TRIBUNnews.com*. Retrieved from <https://jabar.tribunnews.com/2019/02/08/kritik-ruu-permusikan-band-metal-asal-garut-voice-of-baceprot-atau-vob-bikin-lagu-kentut-ruup>
- Peters, D. (2021). Voice of Baceprot release second original single, 'God, Allow Me (Please) to Play Music'. *NME*. Retrieved from https://www.nme.com/en_asia/news/music/voice-of-baceprot-release-second-original-single-god-allow-me-please-to-play-music-3020847
- Prasetyo, S. E. (2017). Jatuh bangun Voice of Baceprot band metal dengan personel berjilbab. *Jawapos.com*. Retrieved from <https://www.jawapos.com/features/09/06/2017/jatuh-bangun-voice-of-baceprot-band-metal-dengan-personel-berjilbab/>
- Puspafirdausi, F. A. (2021). Profil Widi Rahmawati Voice of Baceprot dari Umur hingga Instagram, Si Cantik Main Bass Sambil Masak. *TRIBUNnews.com*. Retrieved from <https://jabar.tribunnews.com/2021/11/12/profil-widi-rahmawati-voice-of-baceprot-dari-umur-hingga-instagram-si-cantik-main-bass-sambil-masak>

- Puspafirdausi, F. A. (2021). Profil Euis Siti Aisyah Drummer Voice of Baceprot, Lihat Foto Band saat Masih Berseragam Sekolah. *TRIBUNnews.com*. Retrieved from <https://jabar.tribunnews.com/2021/11/11/profil-euis-siti-aisyah-drummer-voice-of-baceprot-lihat-foto-band-saat-masih-berseragam-sekolah>
- Riantrisantono, R. (2018). *Voice of Baceprot Kritik Sistem Pendidikan dalam School Revolution*. *Liputan6*. Retrieved from <https://www.liputan6.com/showbiz/read/3523580/voice-of-baceprot-kritik-sistem-pendidikan-dalam-school-revolution>
- Saraswati, M. (2018). *The politics of knowledge production: locating girlhood in contemporary Indonesia* (Master dissertation, San Francisco State University).
- Sebastian, L. C. & Nubowo, A. (2019). The 'Conservative Turn' in Indonesian Islam: Implications for the 2019 Presidential Elections. *Asie Vision*, 106. Retrieved from https://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/sebastian_nubowo_indonesian_islam_2019.pdf
- Sembiring, E. S. (2021). Profil dan Biodata Firdda Marsya Kurnia, Gitaris dan Vokalis Band VoB asal Garut Akan Tur Eropa 2021. *Correcto*. Retrieved from <https://correcto.id/beranda/read/53227/profil-danbiodata-firdda-marsya-kurnia-gitaris-dan-vokalis-band-vob-asal-garut-akan-tur-eropa-2021>
- Thee, M. (2021). *Voice of Baceprot: Indonesian metal trio forge ahead to Wacken Open Air in defiance of sexist mudslinging*. *NME*. Retrieved from https://www.nme.com/en_asia/features/music-interviews/voice-of-baceprot-indonesian-metal-trio-wacken-open-air-2995377
- Line. (2020). Grup Metal Asal Garut Kembali Jadi Sorotan Usai Suarakan Keresahan Perempuan di Panggung. Retrieved from <https://today.line.me/id/v2/article/6qpMMX>
- VoB. (2021). Voice of Baceprot. Retrieved from <https://www.voiceofbaceprot.com/>
- Westerman, A. (2017). *Meet Voice of Baceprot, The All-Girl Metal Band Making Waves In Indonesia*. Retrieved from <https://www.npr.org/2017/08/09/542238928>
- กรรณิการ์ ทิณแก้ว และ ทิพาพร จันทร์แก้ว. (2013). จูเลีย เบเรซ: เพศ อิสลาม และดังดุด ในสังคมอินโดนีเซียร่วมสมัย. *วารสารรัฐสมัยใหม่*, 34(1), 42-50.
- จิรวิญญา สมเทพ. (2564). Voice of Baceprot: ร็อกไปให้พระเจ้าได้ยิน วงเมทัลหญิงสวมฮิญาบที่แต่งเพลงขอพระเจ้าเล่นดนตรี. *The People*. Retrieved from <https://thepeople.co/voice-of-baceprot/>
- บีบีซี นิวส์ ไทย, (2564). อินโดนีเซีย: 20 ปีหลังหมดยอมเผด็จการ ซูฮาร์โต. Retrieved from <https://www.bbc.com/thai/international-44204864>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2564). โหดไม่แพ้ผู้ชาย เมทัลหญิงมุสลิม Voice of Baceprot เตรียมสวมฮิญาบขึ้นแสดงเทศกาลดนตรีระดับโลก. Retrieved from <https://mgronline.com/entertainment/detail/9640000105854>